

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

ПРО ОСНОВНІ ДОСЯГНЕННЯ В НАУКОВІЙ РОБОТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА МОЛОДИХ УЧЕНИХ УНІВЕРСИТЕТУ

Михайлов В.М., д-р техн. наук, проф.

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти є одним з вирішальних аспектів у підготовці сучасного фахівця. Вона дає можливість поглибити знання здобувачів вищої освіти з дисциплін, прищепити навички науково-дослідної роботи, розвинути творче мислення та креативний підхід до вирішення конкретних завдань галузі.

Метою науково-дослідної роботи серед молоді є стимулювання її активності й творчої діяльності, а також використання творчого потенціалу для вирішення актуальних проблем економіки України. Науково-дослідна робота допомагає здобувачам вищої освіти оволодіти майбутньою спеціальністю, сприяє використанню новітніх досягнень науки і техніки під час навчання. Ця робота допомагає виявленню обдарованих, талановитих, здатних до науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти і молодих учених, дозволяє реалізовувати перспективне кадрове планування розвитку університету.

Активну участь у науково-дослідній роботі молоді беруть наукове товариство студентів і рада молодих учених, основними аспектами роботи яких є участь в організації олімпіад, конференцій, конкурсів наукових робіт, проведення зустрічей, дискусій, семінарів з ученими і фахівцями ЗВО, підприємствами і науково-дослідними установами.

У 2019 р. в різних формах науково-дослідної роботи брали участь 80% здобувачів вищої освіти денної форми навчання, це було реалізовано:

- через проведення досліджень у наукових гуртках (у яких залучено понад 42% здобувачів вищої освіти);
- у виконанні держбюджетних, госпдоговірних, кафедральних тем брала участь 651 особа, з них близько 5% працювали з оплатою за рахунок коштів із загального або спеціального фонду державного бюджету;
- участь здобувачів у конференціях, семінарах, конкурсах наукових робіт, олімпіадах;

– видавнича діяльність.

Важливим аспектом науково-дослідної роботи є апробація результатів. Із цією метою щорічно в університеті проводиться Всеукраїнська науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «Інноваційні технології розвитку у сфері харчових виробництв, готельно-ресторанного бізнесу, економіки та підприємництва: наукові пошуки молоді». Основні питання, які обговорюються на конференції: розробка інноваційних технологій харчової продукції, у тому числі лікувально-профілактичного призначення; удосконалення процесів та обладнання підприємств харчової промисловості та ресторанного господарства; дослідження асортименту та якості товарів; підвищення конкурентоспроможності підприємств галузі, ресторанного господарства і торгівлі; шляхи вдосконалення обліку й аудиту в системі управління; актуальні проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України.

Протягом останніх трьох років було проведено сім наукових конференцій здобувачів вищої освіти і молодих учених, у яких узяли участь більше 3,5 тис. здобувачів вищої освіти і молодих учених, з них близько 930 осіб з інших закладів вищої освіти України та зарубіжжя.

Серед учасників були представники ЗВО Києва, Харкова, Вінниці, Ірпеня, Кривого Рогу, Луцька, Львова, Одеси, Дніпра, Мелітополя, Старобільська, Запоріжжя, Херсона, Хмельницька, Полтави, Рівного, Сум, Вінниці та ін.

За матеріалами конференцій щороку видаються збірники тез доповідей у двох частинах.

За результатами доповідей було організовано нагородження здобувачів вищої освіти і молодих учених дипломами 1-го ступеня – 108 осіб; дипломами 2-го ступеня – 107 осіб; дипломами 3-го ступеня – 97 осіб; грамотами – 415 осіб.

Студенти університету активно беруть участь у численних конкурсах наукових робіт, професійної майстерності та ін.

У 2019 р. 67 студентів узяли участь у конкурсах студентських НДР, при цьому переможцями стали 24 особи.

Міжнародний конкурс студентських наукових робіт «Black Sea Science – 2019» – 3 переможці: Проняєва А.П., Баклицька А.А., ННІЕФ, Рижкова С.О., ННІХТБ (наукові керівники: д.е.н., проф. Савицька Н.Л., к.е.н., доц. Афанасьєва О.П.).

Всеукраїнський конкурс студентських проектів «Харчові технології 2019» – 2 переможці: Смолякова В.В., Бабаєв С.О., ННІХТБ.

ХІІІ Харківський регіональний конкурс студентських наукових робіт із природничих, технічних та гуманітарних наук – І переможець: Майба К.Ю., ННІХТБ (науковий керівник – д.т.н., проф. Павлюк Р.Ю.).

Міський конкурс студентських StartUp-проектів «Харків – місто молодіжних ініціатив» – 4 переможці: Колобова А.О., Хоминська Т.М., ФУТПМД (науковий керівник – к.т.н., доц. Віннікова В.А.), Михайлова А.В., Чайка А.І., ННІХТБ (наукові керівники: к.т.н., проф. Федак Н.В., к.т.н., ст. викл. Діхтярь А.М.).

Студенти ХДУХТ за перемогу у ІІ турі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт отримали 14 дипломів з таких галузей знань та спеціальностей:

«Харчові технології»:

Диплом І ступеня – Білаш Б.Г., ННІХТБ (науковий керівник – к.т.н., доц. Олійник С.Г.);

Диплом ІІІ ступеня – Майба К.Ю., ННІХТБ (науковий керівник – д.т.н., проф. Павлюк Р.Ю.), Холодна А.В., ФУТПМД (науковий керівник – к.т.н., доц. Попова Т.М.);

«Економіка та управління в сфері торгівлі»:

Диплом ІІ ступеня – Татар О.С., ф-т менеджменту (науковий керівник – ст. викл. Тімченко О.Д.);

Диплом ІІІ ступеня – Мелушова А.С., ННІЕФ (науковий керівник – к.е.н., доц. Чміль Г.Л.);

«Маркетинг»:

Диплом ІІ ступеня – Декадіна В.В., Михайлова В.О., ННІЕФ (науковий керівник – д.е.н., проф. Савицька Н.Л.);

«Галузеве машинобудування»:

Диплом ІІ ступеня – Михайлов Б.В., ННІХТБ (науковий керівник – к.т.н., доц. Шевченко А.О.);

«Управління у сфері економічної конкуренції»:

Диплом ІІ ступеня – Петленко К.Ю., ННІЕФ (науковий керівник – к.е.н., проф. Филипенко О.М.);

«Підприємництво»:

Диплом ІІ ступеня – Співак О.В., ННІЕФ (науковий керівник – к.е.н., проф. Дядюк М.А.);

«Облік і оподаткування»:

Диплом ІІ ступеня – Шотт А.Е., ННІЕФ (науковий керівник – ст. викл. Шеховцова Д.Д.);

«Економіка підприємства»:

Диплом ІІІ ступеня – Петленко К.Ю., ННІЕФ (науковий керівник – к.е.н., доц. Сукачова-Труніна С.М.);

«Товарознавство»:

Диплом III ступеня – Донцов Д.Д., ФУТПМД (науковий керівник – к.т.н., доц. Щербакова Т.В.);

«Туризм»:

Диплом II ступеня – Торяник К.Ю., ф-т менеджменту (науковий керівник – д.е.н., проф. Яцун Л.М.).

Із 2017 р. ХДУХТ є базовим ЗВО для проведення II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціалізації «Економіка та управління в сфері торгівлі». На конкурс було заявлено 80 наукових робіт від 34 ЗВО. Призові місця зайняла 21 робота (22 студенти) (I ступеня – 4 дипломи, II ступеня – 6 дипломів, III ступеня – 11 дипломів). За креативність ідей та високий рівень наукової роботи нагороджено грамотами 5 студентів.

У звітному році в університеті ефективно функціонував центр просування ідей – StartUp-центр ХДУХТ у рамках програми Erasmus+ (керівник – д.е.н., проф. Гросул В.А.). Метою діяльності StartUp-центру є розвиток інноваційної та підприємницької активності студентів університету. У діяльності беруть участь студенти різних курсів і факультетів, а також викладачі ХДУХТ. Партнерами є Академія економічної освіти Молдови (ASEM); Технічний університет Молдови (TUM); Батумський державний університет ім. Ш. Руставелі (RSU); Білоруський торговельно-економічний університет споживчої кооперації (ВТЕУ); Вірменський державний економічний університет (ASEU); Ризька міжнародна школа економіки та ділового адміністрування (RISEBA).

Робота проводилася з таких напрямів: активізація співпраці представників бізнесу, освітнього та наукового середовища; розробка і просування студентських інноваційних проєктів, підтримка та розвиток підприємницьких ініціатив; створення умов для формування та розвитку співробітництва бізнес-товариства та активної молоді; сприяння професійній орієнтації та розвитку особистісної ефективності; участь у міжнародних конкурсах молодіжних проєктів, міжнародних наукових семінарах із проблем розвитку молодіжного підприємництва; організація роботи мережі центрів із навчання та підтримки молодіжного підприємництва HEIFYE: Lab.

У межах StartUp-центру за звітний період студенти ХДУХТ узяли участь і отримали перемогу в низці заходів різного рівня:

– I та II місце в Міському конкурсі «Харків – місто молодіжних ініціатив», м. Харків, 2019 р. (Колобова А.О., Хоминська Т.М., Чайка А.В., Михайлова А.В.);

– Участь у Всеукраїнському фестивалі інновацій, м. Київ, 16 травня 2019 р.;

– Участь у конкурсі стартап-проектів SDG Hackathon, Startup Kyiv (м. Київ, 5–7 липня 2019 р.).

Однією з форм активізації навчання здобувачів вищої освіти є залучення їх до участі в олімпіадах. На виконання наказу МОН України щорічно в університеті проводиться Всеукраїнська студентська олімпіада з навчальних дисциплін та спеціальностей. Олімпіада проводиться у два етапи. I етап Всеукраїнської студентської олімпіади проводиться у формі конкурсних змагань із дисциплін, передбачених навчальними планами спеціальностей. Переможці I етапу направляються до базових закладів для участі у II етапі олімпіади з навчальних дисциплін та спеціальностей згідно з переліком МОН України.

У 2019 р. у I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади взяли участь 90% від загальної кількості студентів денної форми навчання; у II етапі – 39 осіб, із них 6 осіб одержали нагороди:

– Диплом I ступеня зі спеціальності «Харчові технології» (Белікова В.В., ННІХТБ), Диплом II ступеня зі спеціальності «Харчові технології» (Дацько С.О., ННІХТБ);

– Диплом I ступеня зі спеціальності «Холодильні машини і установки» (Кропивницький М.О., ННІХТБ);

– Диплом II ступеня зі спеціальності «Обладнання переробних і харчових виробництв» (Старков В.О., ННІХТБ);

– Диплом III ступеня зі спеціальності «Маркетинг» (Луценко А.О., ННІЕФ);

– Диплом III ступеня з навчальної дисципліни «Організація і методика аудиту» (Кириленко М.В., ННІЕФ).

– У 2018–2019 навчальному році на базі ХДУХТ проведено II етап Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальності «Харчові технології».

У поточному році в олімпіаді зі спеціальності «Харчові технології» взяли участь 79 студентів, у тому числі: за ступенем вищої освіти бакалавр – 58, за ступенем вищої освіти магістр – 21, із 24 ЗВО Києва, Харкова, Одеси, Кривого Рогу, Львова, Дніпра, Мелітополя, Вінниці, Умані, Сум, Чернігова, Полтави, Херсона. Рішенням журі визначено переможців, яких нагороджено дипломами I–III ступенів та грамотами, серед них здобувачі університету посіли 1-ше місце за ступенем вищої освіти бакалавр (Белікова В.В., ННІХТБ), 2-ге місце за ступенем вищої освіти магістр (Дацько С.О., ННІХТБ).

За участю здобувачів вищої освіти опубліковано 1081 статтю та тези, з них 895 – самостійно. Із 2017 р. в університеті започатковано видання збірника наукових праць здобувачів вищої освіти

«Інноваційний розвиток харчових виробництв, ресторанно-готельного бізнесу та торгівлі».

Випускників університету, які успішно займалися науково-дослідною роботою, вченою радою університету рекомендовано на подальше навчання в аспірантурі.

Кращі здобувачі вищої освіти отримували стипендії – 6 осіб: стипендію Президента України – 4 особи (Долматова В.І., Бабаєв С.О., Белікова В.В., Шевченко К.Г.); стипендію Верховної ради України – 1 особа (Надточій І.В.); стипендію ім. Христофора Барановського – 1 особа (Коваленко Ф.І.).

Продовжує свою діяльність Науково-дослідний центр Економічні дослідження проблем розвитку підприємництва в Україні» під керівництвом д.е.н., проф. Чорної М.В.). Одним із традиційних заходів цього центру стало щорічне проведення Наукового форуму школярів «Перспективи економічного розвитку вітчизняної економіки та підприємств: учнівські та молодіжні ініціативи», який збирає десятки майбутніх абітурієнтів, зацікавлених у проведенні наукових досліджень.

Рада молодих учених (РМУ) здійснює свою діяльність із метою підвищення ефективності науково-дослідної і методичної роботи університету. Основні завдання РМУ: організація наукових досліджень аспірантів і молодих фахівців; підвищення їх наукової кваліфікації, професійного рівня та творчої активності.

Чисельність молодих учених в університеті складає 103 особи, серед них 7 докторів наук, 35 кандидатів наук, 46 аспірантів, 3 докторанти, 12 без ступеня (не включаючи аспірантів). Так, за результатами НДР у 2019 році ними опубліковано 12 монографій, 16 підручників і навчальних посібників, близько 320 статей та тез доповідей (із них 58 у зарубіжних виданнях, 9 у Міжнародній наукометричній базі Scopus).

Молоді науковці у 2019 році одержували такі стипендії.

Стипендію Президента України отримувала 1 особа (асп. Білий Д.В.); Стипендію Кабінету Міністрів України для молодих вчених – 4 особи (д.т.н., доц. Гринченко Н.Г., д.е.н., доц. Нестеренко О.О., к.т.н., доц. Касабова К.Р., к.е.н., доц. Зубков С.А.); Іменну стипендію імені Г.Ф. Проскури Харківської обласної державної адміністрації в галузі технічних наук для обдарованих молодих науковців – 1 особа (д.т.н., доц. Горальчук А.Б.).

Наукові розробки молодих учених ХДУХТ були представлені на численних виставках та презентаціях, де отримали дипломи різних ступенів та схвальні відгуки фахівців галузі, серед них: Міжнародна

виставка «Сучасні заклади освіти» (м. Київ); спеціалізована міжнародна виставка «Освіта Слобожанщини та навчання за кордоном – 2019» (м. Харків); Міжнародна виставка харчових продуктів «IFFA 2019» (м. Франкфурт на Майні, Німеччина); XI Міжнародна виставка «Інноватика в сучасній освіті» (м. Київ); XII Міжнародний форум «AGROPORT East Kharkiv 2019» (м. Харків), виставка наукових розробок у масштабах соціального заходу по популяризації науки для дітей і молоді «Наукові пікніки» (м. Харків); виставка в рамках масштабного заходу «Ніч науки в Харкові».

Відзначені результати науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти та молодих учених університету свідчать про достатньо високий їх якісний і кількісний рівень за всіма напрямками.

Проте для покращення якості організації й результативності науково-дослідної роботи визначено такі напрями:

- активізація співпраці наукового товариства студентів із радою молодих учених університету та проведення спільних заходів;
- розвиток інтеграційних зв'язків із радами молодих учених та науковими товариствами студентів інших ЗВО Харкова та України;
- підвищення результативності й розширення географії участі здобувачів вищої освіти і молодих учених, насамперед у наукових заходах міжнародного рівня;
- більш активне залучення здобувачів вищої освіти до виконання науково-дослідницької роботи кафедр шляхом використання нових форм і методів моральної та матеріальної мотивації;
- широке використання інтелектуального потенціалу молоді для забезпечення розвитку науки, удосконалення системи навчання та виховання, формування фахівців галузі нового якісного рівня.